

**PROGRAMA
PENTRU OLIMPIADA DE LIMBA SI LITERATURA ROMANA PENTRU
ELEVII DIN GIMNAZIU ȘI LICEU**

I. GIMNAZIU (clasele a VII-a - a VIII-a)

1. Proba scrisă individuală

Clasa a VII-a

A. Elemente de teorie literară:

genuri literare: liric, epic;
specii literare: basmul, schița, nuvela, pastelul, poemul, doina, imnul;
moduri de expunere: narațiunea, descrierea, dialogul, monologul.

B. Conținuturi:

1. structuri în textele epice (procedee de legare a secvențelor, timp, spațiu);
2. structuri în textele lirice (concordanța dintre forma fonetică și grafică a poeziei și ideea transmisă de aceasta);
3. figuri de stil: repetiția (aliterația, asonanta), antiteza, metafora;
4. elemente de prozodie: tipuri de rimă; piciorul metric bisilabic; tipuri de ritm; versul liber.

C. Elemente de construcție a comunicării:

- a. elemente de fonetică: despărțirea în silabe a cuvintelor; diftong, triftong, hiat;
- b. discursul; relația text, frază, propoziție, cuvânt; sensul cuvintelor în context; rolul sufixelor în realizarea sensului cuvintelor (tipuri de sufixe); derivatele parasintetice;
- c. conversiunea; neologismele; evitarea greșelilor de folosire a neologismelor, tipuri de sinonime; tipuri de omonime, cuvinte polisemantice; polisemia în raport cu omonimia; unități frazeologice - rolul acestora în asigurarea expresivității limbii; formule și clișee internaționale;
- d. morfosintaxă: verbe copulative, predicative și auxiliare; verbe personale, impersonale, locuțiunea verbală; substantivul și locuțiunea substantivală; adjectivul, locuțiunea adjectivală; funcții sintactice: predicat verbal, predicat nominal, subiect, atribut, complement;
- e. elemente de ortografie și punctuație.

Clasa a VIII-a

A. Elemente de teorie literară:

- genuri literare: liric, epic;
- specii literare: basmul, schița, nuvela, pastelul, poemul, doina, imnul, romanul, scrieri SF;
- moduri de expunere: narațiunea, descrierea, dialogul, monologul.

B. Conținuturi:

1. structurarea mesajului operei literare; structura operei literare;
2. figuri de stil: alegoria, inversiunea, invocația, interogația și exclamația retorică, repetiția (aliterația, asonanta), antiteza, metafora, tipuri de rimă, piciorul metric bisilabic, tipuri de ritm, versul liber;
3. elemente de versificație: iambul, troheul, amfibrahul;
4. genuri și specii literare (caracteristici): liric, epic.

C. Elemente de construcție a comunicării:

- a. enunțul (propoziția și fraza); mijloace de realizare a relațiilor sintactice în propoziție și în frază: flexiunea, jonctiunea, juxtapunerea, topica, intonația, pauza;
- b. elemente de fonetică: diftong, triftong, hiat; valorile stilistice ale nivelului fonetic într-un text literar;
- c. vocabularul: cuvinte și construcții incidente, punctuația lor; anacolutul, tautologia, jargonul, argoul, dublete etimologice, limba literară, limba populară, limba vorbită, limba scrisă; prefixoide, sufixoide, rolul neologismelor în dezvoltarea sinonimiei;
- d. predicatul și subiectul; exprimarea funcțiilor sintactice la nivel propozițional și la nivelul frazei; relația parte de propoziție - parte de vorbire;
- e. elemente de ortografie și punctuație.

II. LICEU (clasele a IX-a - a XII-a)

Clasa a IX-a

A. Competențe generale

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în receptarea și în producerea mesajelor în diferite situații de comunicare.
2. Folosirea modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare.
3. Argumentarea în scris a unor opinii în diverse situații de comunicare.

B. Domenii și conținuturi

1. Domenii tematice:

- _ (la alegere) – Adolescența/Joc și joacă;
- _ (la alegere) – Familia/Școala;
- _ (la alegere) – Lumi fantastice/Aventură, călătorie;
- _ (la alegere) – Iubirea/Scene din viața de ieri și de azi;
- _ (la alegere) – Confruntări etice și civice/Personalități, exemple, modele.

2. Conținuturi:

- niveluri ale receptării textelor;
- schema comunicării concepută de Roman Jakobson (componentele și funcțiile actului de comunicare)
- texte ficționale și texte nonficționale (memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative sau științifice, argumentative)/texte literare și texte nonliterare;
- „eu ficțional“ și „eu real“;
- ficțiune, imaginație, invenție; realitate, adevăr;
- tipuri textuale și structura acestora;
- componente structurale și expresive ale textelor ficționale/nonficționale (literare/nonliterare);
- jurnalul de lectură;
- temă, motiv, viziune despre lume;
- modul de reflectare a unei idei sau a unei teme în mai multe texte literare (aparținând unor genuri sau epoci diferite sau unor arii culturale diferite) și/sau nonliterare;
- textul critic în raport cu un text literar;
- reguli și tehnici de construire a monologului/dialogului.

NOTĂ! Acestor conținuturi li se adaugă toate conceptele de specialitate asimilate în gimnaziu.

C. Delimitarea materiei

- etapa locală/sector: o temă;
- etapa municipală/județeană: două teme;
- etapa națională: două teme.

Conținuturile vizate de programă vor fi aplicate în:

1. redactarea unui eseu structurat, nestructurat, de tip argumentativ, analiză, paralelă.
2. producerea unui text ficțional/nonficțional.
3. comprehensiunea/interpretarea unui text la prima vedere ficțional/nonficțional

Clasa a X-a

A. Competențe generale

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în receptarea și în producerea mesajelor, în diferite situații de comunicare.
2. Folosirea modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare.
3. Argumentarea unor opinii în diverse situații de comunicare.

B. Conținuturi

- expresivitatea în limbajul comun și în limbajul literar-artistic;
- calitățile generale și particulare ale stilului;
- componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ;
- temă și viziune despre lume;
- sensuri multiple ale textelor literare;

Anexă la Metodologia privind organizarea și desfășurarea concursurilor de limba și literatura română pentru elevii din gimnaziu și liceu – anul școlar 2008-2009- aprobată cu nr. 43451/ 8.10.2008

- structuri și tehnici argumentative în texte literare și nonliterare;
- interpretări și judecăți de valoare exprimate în critica și în istoria literară.
- valori stilistice ale unor categorii morfosintactice;
- proza scurtă: basmul cult, povestirea, nuvela; romanul.

NOTĂ! Acestor conținuturi li se adaugă toate conceptele de specialitate asimilate în anii anteriori.

C. Delimitarea materiei

- etapa locală/sector: basmul cult, nuvela;
- etapa municipală/județeană: basmul cult, nuvela, un roman;
- etapa națională: basmul cult, povestirea, nuvela, un roman.

Conținuturile vizate de programă vor fi aplicate în:

1. redactarea unui eseu structurat, nestructurat, de tip argumentativ, analiză, paralelă, sinteză.
2. producerea unui text ficțional/nonficțional (literar/nonliterar).
3. comprehensiunea / interpretarea unui text la prima vedere ficțional/nonficțional (literar/nonliterar).

Clasa a XI-a

I. Competențe generale

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare.
2. Comprehensiunea și interpretarea textelor.
3. Situarea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale / literare.
4. Argumentarea unor opinii în diverse situații de comunicare.

II. Conținuturi

A. Conținuturi din domeniul literaturii

1. Fundamente ale culturii române. Latinitate și dacism.
2. Perioada veche. Dimensiunea religioasă a existenței. Formarea conștiinței istorice.
3. Curente culturale / literare în secolele al XVII-lea – al XVIII-lea: umanismul și iluminismul;
4. Rolul literaturii în perioada pașoptistă.
5. Forme hibride ale civilizației românești la mijlocul secolului al XIX-lea.

NOTĂ! Acestor conținuturi li se adaugă toate conceptele de specialitate asimilate în anii anteriori.

B. Conținuturi din domeniul limbă și comunicare

Se vor actualiza achizițiile anterioare.

III. Delimitarea materiei

Anexă la Metodologia privind organizarea și desfășurarea concursurilor de limba și literatura română pentru elevii din gimnaziu și liceu – anul școlar 2008-2009- aprobată cu nr. 43451/ 8.10.2008

- **etapa locală/sector:** Fundamente ale culturii române. Latinitate și dacism.
- **etapa municipală/județeană:** Fundamente ale culturii române. Latinitate și dacism. Perioada veche. Dimensiunea religioasă a existenței. Formarea conștiinței istorice.
- **etapa națională:** Fundamente ale culturii române. Latinitate și dacism. Perioada veche. Dimensiunea religioasă a existenței. Formarea conștiinței istorice. Rolul literaturii în perioada pașoptistă. Forme hibride ale civilizației românești la mijlocul secolului al XIX-lea.

NOTĂ! Acestor conținuturi li se adaugă toate conceptele de specialitate asimilate în anii anteriori.

Conținuturile vizate de programă vor fi aplicate în:

1. redactarea unui eseu structurat, nestructurat, de tip argumentativ, analiza, paralelă, care să vizeze combinarea perspectivei hermeneutice și a celei contextuale, formularea unor puncte de vedere proprii asupra fenomenului literar/cultural vizat de operele studiate/conținuturile programei, compararea și/sau evaluarea unor argumente diferite în vederea formulării unor judecăți proprii.
2. producerea unui text literar/nonliterar.
3. comprehensiunea / interpretarea unui text la prima vedere literar/nonliterar.

Clasa a XII-a

I. Competențe

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare
2. Comprehensiunea și interpretarea textelor
3. Situarea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale / literare
4. Argumentarea unor opinii în diverse situații de comunicare

II. Conținuturi

A. Conținuturi din domeniul literaturii

1. Perioada interbelică: poezia. Curente culturale / literare: modernism vs. tradiționalism. Orientări avangardiste. Fronța în literatura interbelică. Diversitate tematică, stilistică și de viziune în poezia interbelică. Identitate culturală în context european.

B. Conținuturi din domeniul limbă și comunicare

- tipuri de discurs: publicistic.
- norma literară.
- adecvare/inadecvare stilistică;
Se vor actualiza achizițiile anterioare.

III. Delimitarea materiei

Etapa locală/sector – Perioada interbelică: poezia. Curente culturale/literare: modernism vs. tradiționalism.

Anexă la Metodologia privind organizarea și desfășurarea concursurilor de limba și literatura română pentru elevii din gimnaziu și liceu – anul școlar 2008-2009- aprobată cu nr. 43451/ 8.10.2008

Etapa municipală/județeană – Perioada interbelică: poezia. Curente culturale/literare: modernism vs. tradiționalism. Orientări avangardiste. Diversitate tematică, stilistică și de viziune în poezia interbelică.

Etapa națională – Perioada interbelică: poezia. Curente culturale/literare: modernism vs. tradiționalism. Orientări avangardiste. Fronța în literatura interbelică. Diversitate tematică, stilistică și de viziune în poezia interbelică. Identitate culturală în context european.

Conținuturile vizate de programă vor fi aplicate în:

1. redactarea unui eseu structurat, nestructurat, de tip argumentativ, analiza, paralelă, care să vizeze combinarea perspectivei hermeneutice și a celei contextuale, formularea unor puncte de vedere proprii asupra fenomenului literar/cultural vizat de operele studiate/conținuturile programei, compararea și/sau evaluarea unor argumente diferite în vederea formulării unor judecăți proprii.
2. producerea unui text literar/ nonliterar.
3. comprehensiunea/interpretarea unui text la prima vedere literar/nonliterar.

N.B. : *Elevii care vor participa la olimpiadă, etapele județeană și națională, vor parcurge **programa indicată pentru olimpiadă**, indiferent de ritmul parcurgerii programei școlare la orele de curs.*